

W. P. KEIJZER, *Alexander Rodolphe Vinet*, 1791-1847. Uitgewers Maatschappij Holland, Amsterdam, 1947.

DR. KEIJZER het in 264 bladsye vir ons VINET geteken as 'n ootmoedige christen wie se beskeidenheid voortdurend opval, maar ook as 'n groot denker.

Sy lewe was nie sonder beproewings nie. Inteendeel, soos so baie vrome christene is hy swaar beproef en menigmaal in die geloof gelouter. As christen wou hy minder word soos Johannes die Doper, sodat Christus meer in hom kon word.

Hy was 'n vegter vir vryheid van geloof, maar vir vryheid sonder geloof was hy bang.

As kampvegter vir die vryheid was hy ook 'n voorstander van die skeiding tussen Kerk en Staat, van die vrye Kerk in die vrye Staat en van die neutrale Staat. Die idee van skeiding tussen Kerk en Staat het hy oorgeneem van die Italiaanse staatsman CAVOUR en VINET is op sy beurt hierin weer gevolg deur dr. A. KUYPER en die Anti-revolusionêre Party in Nederland. Hy word, wat verskillende beginsels rakende Kerk en Staat aangaan, nou op die voet gevolg deur dr. KUYPER. Ons noem hier 'n paar voorbeelde.

Die vereniging van Kerk en Staat sien hy as 'n gevaar en hy deins nie terug om die duiwel die ware outeur van die vermenging te noem nie. Sy ideaal is, netsoos dié van dr. KUYPER, Amerika, waar die beginsel van skeiding van Kerk en Staat sterk gehandhaaf word. Verskillende male spreek VINET sy liefde vir Amerika uit en hy wat die geskrifte van dr. ABR. KUYPER ken die weet ook dat hy opsien na Amerika.

Volgens VINET, en dit leer KUYPER ook, moet die Staat neutraal wees teenoor Kerk en godsdiens. Want die Staat sou dan „incompetent en blind” wees op die gebied van die waarheid. Dit is ook om dié rede dat KUYPER c.s. hulle verset het teen Art. 36 van die N.G. Belydenis. Hierdie „incompetentie” van die Staat i.s. geestelike sake wat VINET leer, kom ooreen met Art. 4 van „Ons Program”, waarin

die program van beginsels van die Anti-Rewolusionêre Party vervat is. Dr. KEIJZER verwys in hierdie verband na 'n opmerking van Prof. Dr. VAN NIFTRIK nl. „Op verskeide plaatsen zou men VINET kunnen lezen in de plaats van den Nederlandschen Staatsman,” Dr. KUYPER. So groot is die ooreenstemming tussen VINET en KUYPER op die verhouding van Kerk en Staat en aanverwante sake.

VINET bestry die gedagte van 'n christelike owerheid, wat op sy terrein verplig is om te gehoorsaam aan die eise van die Heilige Skrif. Daarteenoor begeer hy 'n owerheid wat uit christene bestaan, wat gebonde is aan die norme van die Evangelie. Hy ag dit baie wenslik dat christene hulleself met die politiek bemoei. Hy is dus 'n voorstander van „christelike” politiek in dié sin van politiek deur christene beoefen, maar die gedagtes van GROEN VAN PRINSTERER in sy eerste periode en van HOEDEMAKER vind 'n mens by VINET nie en Art. 36 van die N.G.B. sou hy stellig verwerp het.

Hier eindig die ooreenstemming tussen VINET en KUYPER nog nie. Dit word ook gevind op die terrein van die skool. VINET bepleit die gedagte van die vrye christelike skool en hierdie gedagte is ook later deur Dr. KUYPER en sy party oorgeneem in teenstelling met die christelike staatskool van GROEN VAN PRINSTERER.

Die standpunt van VINET dat Kerk en Staat geskei moet wees bring vanself mee nie alleen die vrye christelike skool in die neutrale, godsdienstlose Staat nie, maar ook die vrye Kerk in die vrye Staat. Volgens hom bestaan die vrye Kerk uit vrye kerke wat hulself uit wederzydse liefde en om 'n gemeenskaplike voordeel aaneensluit. Van die Staat is dit volkome onafhanklik. Dit is geen Kerk van bekeerdes nie en van hierdie Kerk word 'n mens lid deur vrywillige toetreding. Die gedagte dat 'n mens in 'n Kerk gebore word hou hy nie van nie.

Soos KUYPER pleit het vir 'n veelheid van kerke, so verontrus bv. die groot aantal sektes in Amerika vir VINET nie. Dit kan wees, so merk hy op, dat hierdie verdeling in sektes in werklikheid slegs 'n verdeling van arbeid is. „Geen volk,” so skryf hy, „is meer in secten verdeeld dan Amerika, maar tevens is er geen volk waar meer sporen zijn van de vreeze Gods.”

Die Kerk is vir VINET 'n soort van vereniging waarvan iemand lid word deur instemming met die beginsels te betuig en waarvan 'n mens enige tyd jouself kan afskei. In een opsig verskil sy vrye Kerk egter van KUYPER s'n nl. sy vrye Kerk is 'n Volkskerk. Dit is nasionaal in dié sin dat dit die nasie wil deurdring van die gees van die Evangelie soos suurdeeg die deeg laat rys.

Dis egter nie alleen KUYPER wat op die punt van die verhouding van Kerk en Staat 'n volgeling van VINET was nie, maar ook DE SAVORNIN LOHMAN en VAN DER BRUGGHEN.

VINET het groot invloed uitgeoefen tot ver buite Switserland. Dr. KEIJZER wys daarop dat hy 'n lang en gevarieerde ry van be-

wonderaar het. Liberale en Ortodokse reken hulself as volgelinge van die Switserse teoloog. Onder hulle noem ons DA COSTA en GROEN VAN PRINSTERER, VAN OOSTERZEE en BEETS, GUNNING en P. D. CHANTEPIE DE LA SAUSSAYE, ALLARD PIERSOÄ en BUSKEN HUET. Na die mening van sommige moet SCHEIERMACHER dan ook nie die vader van die Etiese rigting in Nederland genoem word nie, maar VINET.

Dr. KEIJZER het 'n goeie werk gelewer oor die lewe en werk van hierdie eenvoudige, diepsinnige christen.

Hy beëindig sy studie oor VINET met 'n uitvoerige bibliografie.

Die lees en bestudering van hierdie werk oor VINET word die lesers van die Hervormde Teologiese Studies sterk aanbeveel.

JOH. DREYER.
